

Necrolog

ION IONAȘCU

(21 martie 1902, com. Tulnici, jud. Vrancea —
20 septembrie 1979, București)

A plecat dintre noi un erudit și pasionat cercetător, care a onorat catedra timp de 52 de ani. Profesor foarte informat, a fost apreciat și stimat de multele sale serii de elevi, studenți și doctoranzi. Membru al Societății de științe istorice, a publicat în „Studii și articole de istorie” lucrări valoroase, a conferențiat în fața profesorilor.

A avut o fructuoasă activitate de profesor și director de școli secundare (1927—1948) la Slatina (Liceul Radu Greceanu, apoi director la Școala normală de învățatori), Buzău, Cernica-jud. Ilfov, București (actualele Licee „Ion Neculce”, „Nicolae Bălcescu” ș.a., apoi director la Școala normală pentru învățătura poporului român). Și-a înțeles menirea în cel mai autentic spirit al tradițiilor învățămîntului românesc: profesorul trebuie să-și stăpînească deplin propria specialitate. De aici — continua preocupare de a studia. Îmi povestea cum — fiind în colectivul unor școli depărtate de București sau făcînd naveta la Cernica — lucra totuși asiduu, cu evidente eforturi spirituale, fizice și materiale, în arhivele și bibliotecile bucureștene. A studiat în același timp izvoarele istorice locale, străbătînd îndelung județul în care se afla propria școală, ceea ce constituie un adevărat exemplu și demonstrează că cercetarea științifică a profesorului este posibilă în orice colț de țară. A reușit astfel să cunoască în profunzime sursele muntene din secolele XIV—XIX (mai ales documente și catagrafii), pe baza cărora a publicat numeroase lucrări și a elaborat teza de doctorat *Antonie vodă din Popești*, susținută în 1942 cu profesorii Ion Lupaș, Ilie Minea, Constantin C. Giurescu și folosită ulterior pentru publicarea a două lucrări (1966, 1971).

Erudiția medievală și diplomatică l-a ridicat, în condițiile victoriei revoluției socialiste, la înalta poziție de profesor al Universității din București, Facultatea de istorie (apoi Facultatea de istorie-filosofie : 1948—1973 ; cu doctoranzi — pînă la sfîrșitul vieții). Activitatea profesorală a fost dublată de cea de șef de lucrări la Institutul de istoria românilor (1942—1948), consilier științific la Institutul de istorie (devenit apoi Institutul „N. Iorga” : 1948—1955), director al Arhivelor Statului din București (1953—1956) și al Muzeului de istorie a Municipiului București (1956—1959). Este vremea maturității intelectuale și a creației, pe o tematică mult lărgită față de trecut, în opera istoricului apărînd acum elemente conceptuale noi, calitativ superioare față de lucrările perioadei precedente.

A avut o contribuție valoroasă la publicarea *Documentelor privind istoria României*, A. Moldova (11 volume) și B. Țara Românească (alte 11 volume), 1951—1957. În cursul întregii sale activități a editat numeroase documente, folosind tehnica diplomatică cea mai înaintată, la nivelul științei europene; două dintre aceste volume au fost premiate de Academia Română (1935, 1939). Aceeași merituosă activitate i-a adus Premiul de Stat (1952).

A editat și studiat o serie de catagrafii, ceea ce se constituie într-o importantă contribuție la cercetarea izvoarelor istoriei populației României: *Catagrafia eparhiei Argeș la 1824*, București, 1942; *Aspecte demografice și sociale din București la 1752*, în „Revista arhivelor”, II, 2, p. 117—145; *Evoluția populației din Vrancea, între anii 1774—1829 după date statistice inedite, ibid.*, VIII, 2, 1965, p. 97—123; și alte patru lucrări.

S-a preocupat de situația și lupta țărănimii moldo-muntene în veacurile XVII—XIX, ceea ce aducea principalul element calitativ nou în concepția istoricului, rezultat al procesului revoluționar din țară: *Răpirea pământului ce aparține moșnenilor din Brănești, de către boierul Diamandi Cărpinișanu, în preajma anului 1821*, în „Studii și cercetări de istorie medie”, I, 1, 1950, p. 102—111; *Lupta vrăncenilor pentru apărarea munților de cotropirea habsburgică în sec. XVIII*, în „Analele Univ. din București”, Istorie, IX, 1957, p. 61—120; și alte două studii.

În alte trei lucrări a tratat diverse legături între țările române. A colaborat la două culegeri de acte (apărute în 1971 și 1975), referitoare la relațiile dintre țările române, și ale acestora — precum și ale României — cu statele străine, în anii 1354—1920.

A dedicat multe eforturi istoriei locale (în care domeniu a adus și contribuții de geografie istorică), cronologiei și genealogiei. A muncit îndelung asupra unor teme de istorie culturală, evidențiindu-se aportul său la problemele unor cronici muntene și ale evoluției învățământului românesc. A conturat frumoase figuri de dascăli: *Tănase Constantin, un învățător înaintat la mijlocul veacului al XIX-lea*, în „Studii”, VI, 2, 1953, p. 177—191; *Profesorul Ioan Brezoianu, participant la mișcarea revoluționară din 1840*, în „Analele Univ. din București”, Istorie, XVII, 1968, p. 79—100. A colaborat la câteva sinteze de istoria României, a Municipiului și a Universității București: *București. Pagini de istorie*, București, 1961; *Istoria României*, III, București, 1964; *Istoria medie a României*, I, București, 1966; *Universitatea din București, 1864—1964*, București, 1964; *Istoria Universității din București*, I, București, 1977.

Până în ultima clipă a lucrat la o carte asupra lui Mihai Viteazul, pe care însă n-a mai apucat s-o termine. Câte noi lumini aducea erudiția și acribia cercetătorului se poate însă vedea din acele rezultate ale străduințelor sale, care au văzut totuși lumina tiparului: *Mihai Viteazul și autorii tratatului de la Alba Iulia (1595)*, în „Anuarul Institutului de istorie din Cluj”, V, 1962, p. 111—144 (și în „Magazin istoric”, II, 1, 1968, p. 80—83); *Mihai Viteazul și unitatea politică a țărilor române*, în *Unitate și continuitate în istoria poporului român*, Editura Academiei, București, 1968, p. 153—185.

A fost exigent cu sine și, de aceea, cu alți istorici; aprecierea „cercetător serios“ era supremul elogiu ce-l putea aduce. Conștiințios în îndeplinirea sarcinilor, studia cu maximă acuratețe lucrările discipolilor și cărțile trimise spre recenzare. Sînt tot atîtea motive pentru care — în momentul în care prof. Ion Ionașcu s-a dus a-și da obolul — noi toți, cei ce l-am cunoscut și prețuit, am resimțit dureros pierderea. Însă eforturile lui îndrjite de o viață, pe tărîmul cercetării istorice și al învățămîntului românesc, rămîn un permanent îndemn de a munci pentru prosperitatea acestora.

Bibliografie : *Bibliografia lucrărilor științifice ale cadrelor didactice. Universitatea București, Seria Istorie, vol. 1. A-L, București, 1970 (Biblioteca Centr. Univ., Sectorul docum.), p. 290—299 (policopiat); „Analele Universității București“, Istorie, XXVII, 1978, p. 93—94; XXVIII, 1979, p. 132 (lipsește unele studii, recenzii, broșuri de popularizare, articole de gazetă).*

Despre autor și creația sa : *Enciclopedia istoriografiei românești, coord. șt. prof. univ. dr. Ștefan Ștefănescu, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, sub voce (N. Stoicescu).*

LOUIS ROMAN